

1975 APR 10

Esti Hírlap

NEGYVEN ORVOS ÖSSZEÜLT

Műtét az alagsorban

Volt egyszer egy röntgengép ♦ Zuglói népbiztosítás

A zuglóiak jól ismerik a tanácsháza Pétervárad utcai épületét, így azokat a földszinti szobákat is, ahol ügyes-bajos dolgaikat intézik. Arra azonban ma már kevesen emlékeznek, hogy harminc évvel ezelőtt tábla állt a kapu mellett: „Ságvári Endre poliklinika”. Az általános társadalombiztosítás egy korai hajtsa volt ez a felszabadulás első napjaiban. Az egykori kezdeményezőkkel, dr. Bakács Tibor tanszékvezető professzorral, dr. Kiss Lajos kórházigazgató főorvossal és másokkal beszélgettünk.

Járványveszély

1945. január 8-án szabadult fel a kerület északi része, két nappal később megalkult a Magyar Kommunista Párt zuglói szervezete. Első teendői közé sorolták: meg kell teremteni az új közigazgatást és az élet alapvető feltételeit. Meg kell akadályozni, hogy az embertetekkel, elhullott állatokkal teli városrészben fertőző betegség támadja meg a legyengült lakosságot. Az új pártszervezet vezetőségében a választás Bakács doktorra esett. Részt vett a spanyol polgárháborúban; később itthon, a második világháborúban — a kiütéses tifuszon maga is átesett. Volt hát tapasztalata a járványok elhárításában.

A Városliget és a körvasút felől még lőttek, Óbudáról ágyúztak a németek. Az Uzsoki utcai kórház alagsorában már gyógyítottak. Műtéteket végeztek, szüléseket vezettek le az or-

vosok, s a pártszervezet felhívására rajtuk, kórházakon kívül vagy negyven, a kerületben lakó orvos jelentkezett munkára. Voltak közöttük, akik nemcsak hogy nem rokonszenveztek a kommunistákkal, de félték is tőlük. De becsületes emberek voltak, s tudták, hogy az orvosi eskü mire kötelez.

Orvosok, ápolónők, a kerületben lakó emberek, munkások, tisztviselők nekiláttak romot takarítani. A Pétervárad utcában, az előljáróság épületében a háború előtt működött egy tüdőbeteg-gonozó. Takarítottak — a németek lovakat tartottak a helyiségben —, fertőtlenítettek. A szovjet parancsnokság is segítségükre sietett: adtak üveget az ablakokra, aggregátorokat, hogy villanyáramot fejleszthessenek. Mindenkinek, aki itt dolgozott, kijárt egy tál meleg étel a párt kerületi konyhájáról.

Gyógyszerhiány

S összegyűlt a negyven orvos: csináljunk népbiztosítást! Arra már csak az idősebbek emlékeznek, hogy a felszabadulás előtti Magyarországon — ahol az emberek többségének semmiféle betegbiztosítása nem volt — mégis több tucatnyi — pontosan 32-féle — betegbiztosító társulat létezett: OTI, MABI, OTBA és a többiek. Azokban a napokban, amikor Zuglóban az általános népbiztosítás gondolata megszületett, ezek a régi társadalombiztosítók még nem éledtek újjá, székházaik is túl voltak a frontvonalon. Negyven orvos vállalkozott a munkára. Térképet vettek elő és Zuglót 40 körzetre osztották. Részben a szovjetektől kapott, részben az orvosoktól felajánlott berendezések segítségével — ha kezdetleges módon is — berendezték a szakrendelőt. Arra nagyon büszkék voltak, hogy volt egy röntgengépük, laboratóriumi eszközökkel, sőt vérnyomásmérővel is rendelkeztek.

De hiába az orvos, a műszer, ha nincs gyógyszer. Az orvosok, valamennyien, felajánlották saját gyógyszerkészletüket. Kinyitották a patikákat, leltárba vették,

amit találtak, és ha nem volt szakképzett patikus, odaült valaki más, akiben megbíztak. Sokat segített, hogy a Vörös Hadseregtől mind több gyógyszert kaptak, s hogy — ugyancsak az ő segítségükkel — az Uzsoki utcai kórház emeleti szárnyát rendbe hozták, ott is ápolhatták a betegeket.

Elveszett névtábla

1945. február 12-én, egy nappal a németek budai kapitulációja előtt került ki a falra az a bizonyos tábla: „Ságvári Endre poliklinika”. Az emberek közül sokan életükben először olvasták Ságvári nevét. De hogyan került éppen az orvosi rendelő táblájára? Dr. Bakács Tibor a két háború között az egyetemen egy kommunista sejtben dolgozott „Endrivel”, Ságvári Endrével. Ekkor már tudott róla, hogy a fasiszták áldozata lett és ezzel az első zuglói létesítménnyel akart áldozni emlékének. Az első — minden arra rászorult ellátó — budapesti szakorvosi rendelőintézet vezetője egy fiatal orvos, dr. Kiss Lajos lett, aki ma ennél sokkal nagyobb intézetet vezet: a kőbányai Bajcsy-Zsilinszky kórházat. Azt a kezdeti időszakot azonban sem ő, sem a többiek — akik részt vettek ebben az új életet megteremtő munkában — nem felejtik el.

A tábla már régen elhaladt, de a történelemnek fel kell jegyezni, hogy Zuglóban, a mai tanácsháza földszinjén működött harminc évvel ezelőtt egy „népbiztosító” rendelő, amely Ságvári nevét talán elsőként írta táblára.

Sárdi Mária